

Dunaszekcsői Hírek

5. évf. IV. szám 2026. Április

Tartalom:

Helyi hírek.....	2-8. oldal
Egy gondolat.....	8. oldal
Zöld sarok.....	9. oldal
Történelmi növények.....	10-12. oldal
Könyves sarok.....	12. oldal
Tév/hitek	13-15. oldal
Papírra vetve.....	15-16. oldal
Virágszirmok.....	16. oldal

Elérhetőségek:

- muvhaz.dszekcso@gmail.com

- Dunaszekcsői Művelődési Ház Facebook oldala

- 7712 Dunaszekcső Kossuth Lajos u. 33.

- [instagram](#)

- weboldal:muvhazdszekcso.wixsite.com

Az újságot megjelentette Dunaszekcső Község Önkormányzata 150 példányban.

Szerkesztő: Mikoláné Kulutáczi Tímea

Lektorálta: ifj. Galambosi László

Programajánló

2026. április 12. (vasárnap)
6.00-19.00 – Országgyűlési
választások – Konyha,
Művelődési Ház

2026. április 30. (csütörtök)
14.00-17.00 - Véradás -
Művelődési Ház

Önkormányzati hírek

Versenyképes Járások Program

A buszvárók telepítése március végén megtörtént, így már az utazók egy kényelmesebb környezetben várhatják a buszt. Kérjük vigyázzanak a buszvárók épségére és figyeljenek annak tisztántartására, hogy minél tovább szolgálhassák a települést! Tervezünk még szemétgyűjtők és napelemes fényforrások kihelyezését is.

Lánka patak projektzárása

A TOP-PLUSZ pályázatból megvalósuló Lánka patak mederrendezése a tervek alapján kivitelezésre került, annak átadása-átvétele április 1-jén történik meg. Ezután még a pályázat elszámolása vár ránk.

Járműbeszerzés

Az Idősek Klubjának költségvetésében az előző évekről áthozott pénzmaradványból és a jelenlegi autó eladásából származó bevételből egy elektromos ételszállító autó beszerzését tervezzük, mellyel a jelenlegi szállító jármű üzemanyagköltségét éves szinten megtakarítjuk.

Háziorvos

Amint az előző számban is említettük, hosszú hónapok után sikerült megegyezni dr. Kordély Norberttel, aki április hónapra vállalta a körzet helyettesítését. Ígérete szerint május 1-től főállású háziorvosként, egészségügyi szolgálati jogviszonyban is számíthatunk rá.

Ovis hírek

Március hónap első témája az évszakváltás, a tavasz kezdetének jellemzői, sajátosságai. E téma köré fonódik minden alapvető tevékenység, az első tavaszi virágok, az időjárás változása, a természet éledése, ezek megfigyelése, a költöző madarak hazaérkezése mind olyan jellemzők, amelyek napi szinten a beszélgetések, foglalkozások, kezdeményezések alapját alkotják. Azonban március elején a legfontosabb dolgunk nemzeti hőseinkre emlékezni.

Minden nemzet a múltjából építkezik, ahogyan a magyar is. Történelmi nagyaink példaként kell, hogy szolgáljanak, hogy utat mutassanak a jövő felé. Törekvéseiket megvizsgálva felismerhetjük a célokat, melyekért ma is küzdenünk kell. Dicső kiállításukért, önfeláldozásukért a múlt felidézése

során nem elég emlékeznünk, köszönettel tartozunk nemzeti hőseinknek.

Ezt a látásmódot igyekeztünk átadni a gyermekeknek azokban a napokban, amelyekben a 1848. március 15-i projektünk zajlott. Óvodánkban fontosnak tartjuk a gyermekek nemzeti identitásának erősítését. Egy óvodás életében egy történelmi esemény-forradalom a XXI. században nehezen érthető. Könnyebb élménnyé, megérezhetővé tenni, ha játékos, mesés, drámapedagógiai elemekkel fűszerezett, kreatív tevékenységekbe ágyazzuk mondanivalónkat.

Így történt ez most is, a gyerekek pedig mindig annyit integrálnak a különböző témákból, amennyit személyiségük, egyéni sajátosságaik engednek, viszont

egyfajta érzelmi alapot mindenki kap, amelyre a későbbiekben folyamatosan építkezni tudunk.

Falunk megemlékező ünnepélyén idén is a Süni csoportosok vettek részt. A gyerekek rengeteget, örömmel és lelkesen készültek, hogy színvonalas műsorral tudjunk színpadra állni, ami úgy gondolom, sikerült is. Nagyon büszkék vagyunk kicsire, nagyra egyaránt, és köszönjük a szülőknek az együttműködést!

Március nem csak a várva várt tavasz eljövetele, és nemzeti ünnepünk, de a Víz világnapja alkalmából is fontos hónap Óvodánkban. Idén is csatlakoztunk a Happy-héthez, amely az ország egyik legnagyobb iskolai-óvodai vízfogyasztást népszerűsítő egészségfejlesztési programja. A program játékos, élményalapú formában hívja fel a gyerekek figyelmét a megfelelő folyadékfogyasztás egészségmegőrzésben betöltött szerepére és hosszú távon is támogatja az egészségtudatos szokások kialakulását.

A Happy-héthez csatlakozó iskolák, óvodák a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ által biztosított programelemek, segédanyagok, plakátok felhasználásával valósítják meg Víz világnapi projektjüket. Számos tény és érdekesség megismerése, kísérletezés zajlott ezen a héten azon túl, hogy a víz, mint a legjobb és legegészségesebb

szomjoltó szerepét és védelmét hangsúlyoztuk.

Az Ati Trans jóvoltából - Attila és Feri vezetésével - quad-élményben lehetett része a gyerekeknek. Mind az 58 gyermeknek volt lehetősége menni egy kört a járművekkel a focipálya körül, ezt néhány kivétellel ki is használták, és borzasztóan élvezték. Ezúton is nagyon szépen köszönjük a felajánlást!

Márciusban a Napraforgó-bérletesek tavaszi évadának első előadására látogattunk el a Mohácsi Színházba. Süsü a sárkány kalandjainak zenés elemekkel szőtt történetét tekinthették meg a gyerekek.

Március vége már a Húsvétra készülődés jegyében telt. Izgalommal várjuk a Nyuszt!

Ezúton is értesítjük a Tisztelt Szülőket, hogy Óvodánkban a beiratkozás időpontja: 2026. április 27-29., 9-16 óra. Az óvodai nevelésben való részvétel azok számára kötelező, akik 2026. augusztus 31-ig betöltik a 3. életévüket. Szeretettel várjuk a leendő ovisokat!

Iskolás hírek

Szépolvasási verseny a dunaszekesői iskolában

Idén február 16-án szerveztük meg hagyományos szépolvasási versenyünket. A megmérettetés egy szabadon választott és egy ismeretlen szöveg felolvasásából állt. Tanulóink szép számmal vettek részt a programban, amely iskolánk által kidolgozott „Jó gyakorlatnak”, az olvasóvá nevelésnek a része. Ezt a feladatot évek óta kiemelten kezeljük. A tanév során számos lehetőséget kínálunk a gyerekeknek, hogy közelebb hozzuk hozzájuk az olvasást, megszerettségük velük a könyveket. Szeptember óta már megvalósult események a népmese napjához kapcsolódó mese verseny, ill. projekt, a faluismereti verseny, a szövegértést segítő, gyógynövényekről szóló olvasási verseny, a rejtvényfejtő verseny, ill. a könyvtári órák, melyekből tanévenként négyet tartunk

minden évfolyamnak. Tavasszal még tervezzük a „Törd a fejed!” rejtvényfejtő verseny tavaszi fordulóját, júniusban pedig kiosztásra kerül „A könyvtár díszpolgára” cím, melyet az a tanuló kap meg, aki a legaktívabb olvasója volt a tanév során a könyvtárnak.

Farsangi programok

A farsangi időszakot mindig nagyon várják a gyerekek, hiszen ilyenkor adódik idő a bolondozásra és a közös bulira. A tanulók már januárban lelkesen készültek, mindenki tervezte a jelmezét. Voltak, akik egyénileg vagy egy baráttal öltöztek be, de voltak, akik az osztályukkal közösen öltöztek jelmezbe. A felvonulás után a társastánc oktatásban résztvevő tanulók mutatták be aktuális táncukat oktatójuk, Kiss Henrietta vezetésével. Német népismeret órán a diákok nemcsak a német farsangi szokásokról tanultak, hanem közösen farsangi fánkot is sütöttek, így a csapatmunka örömét is megtapasztalhatták. A konyhát hamar betöltötte a frissen sült fánk illata, a porcukorral megszórta finomság pedig mindenkinek nagy örömet okozott. A közös munka jó hangulatban telt: a tanulók dagasztottak, formáztak, sütöttek, majd együtt kóstolták meg az elkészült édességet.

Töltődj fel!

Hogyan indult a munka? Miután eldöntöttük, hogy a vitaminokkal fogunk foglalkozni, már jöttek az ötletek. Lassan vége a télnek, kimerült a szervezetünk, egyre többet betegeskedünk, a tanulás is nehezebben megy - mi lehet az egyik megoldás. A kiürült vitaminkészleteket fel kell tölteni, innen az akció neve: **TÖLTÖDJ FEL!**

Első lépésként minden osztályba titokban felraktuk ezt a feliratot, természetesen meg is lett a hatása, ugyanis 2 nap múlva már mindenki kíváncsian kérdezgette, mi az, hogy töltődj fel?

Mindig egy kis információval bővítettük a várható eseményt, megjelent a dátum, elkészültek a rajzsakkörösök plakátjai, elvetették a mikrozöldeket. A vitamin kommandó megkezdte a felkészülését a vitaminok bemutatására. (**A, B, C, D, E, vitamin** szerepelt a listán.)

Az akciónap február 26-án csütörtökön zajlott. Addig még sok munka várt ránk. Szerdán kihirdettük az osztályoknak, aki szeretne kis vitamin utánpótlást a szervezetének, másnap csatlakozzon hozzánk.

Délután már ügyes 7-8. osztályosok birkóztak a narancs, mandarin, kiwi megpucolásával, feldarabolásával. A sárgarépat, karalábét, retket, hagymát is előkészítették a másnapi falatkákhoz. Csütörtökön a hajnali órákban néhány felnőtt segítségével még banán, alma került a salátába és így megvalósulhatott a reggelire felkínált: **GYÜMÖLCSSALÁTA CSIPEGETŐ**. Közben már néhány felnőtt segítségével a hatodik osztály szorgalmasan készítette a több száz falatkát, felkarikázták az uborkát, retket, répát, cukkinit, paradicsomot és egy

fogvájával a kenyerekhez „szögelték” őket. Ez volt a „szekcsőburger”, de nagyon ötletes zöldségsalik is készült. Ezután a **VITAMIN -KOMMANDÓ** is útnak indult, és elmesélték minden osztályban, hogy milyen zöldségben, gyümölcsben található meg az általuk megszemélyesített vitaminok. Sőt arról is volt szó, hogy milyen problémák lehetnek, ha valamelyikük elfogy a szervezetből. Izgatottan vártuk a nagyszünetet, vajon zöldséges **FALATOZÓ** emeli-e tanulóink vitaminszintjét? Öröm volt nézni, kicsik-nagyok válogatás nélkül tüntették el a máskor kicsit megvetett zöldségeket.

A test vitaminjainak egy részét biztosítani tudtuk tanítványainknak, vajon a lélek vitaminjait hogy lehetne megfelelően adagolni?

(Az akciónap 6. osztályosoknak kiírt versenyfeladat megvalósítása révén jött létre, amit a mohácsi tankerület természettudományos munkaközössége hirdetett meg.)

Kis-Gadó Csabáné

Pályaválasztási programok februárban

A tanév során folyamatosan törekszünk arra, hogy tanulóinknak segítséget nyújtsunk a továbbtanulásban, és ezért változatos programokat tervezünk. Februárban a hetedikes tanulók és szüleik vehettek részt egyéni tanácsadáson, ahol a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara munkatársa, Purger Valéria adott hasznos tanácsokat. Tapasztalataink alapján ez a személyes tanácsadás mindig nagy segítséget jelent a továbbtanulás előtt álló diákoknak és családjaiknak. Minden évben meghívjuk volt tanulóinkat, hogy meséljenek a középiskolai tapasztalataikról.

A meghívott tanulók különböző középiskolákból érkeztek, és személyes tapasztalataikon keresztül mutatták be intézményüket. Meséltek a képzésekről, a mindennapi iskolai életéről, a tanulási elvárásokról, a kollégiumi életéről, valamint a közösségi programokról és lehetőségeikről. A felsős diákok első kézből hallhatták, milyen a gimnáziumi, technikumi vagy szakképző iskolai élet. A program egyik legfontosabb része a kötetlen beszélgetés volt, amelyen a tanulók bátran feltehették kérdéseiket. Külön öröm volt számunkra, hogy volt diákjaink szívesen tértek vissza, és példát mutattak fiatalabb társaiknak.

Theisz - Mikola Anita

Busók jártak iskolánkban

Február 4-én délután különleges vendégeket fogadtunk iskolánkban: a Mohácsi Magyar Olvasókör busócsoportjának néhány tagja látogatott el hozzánk. Intézményünk számára kiemelten fontos a hagyományörzés és a népi kultúra megismertetése, ezért nagy örömmel fogadtuk a sokác hagyományokhoz szorosan kötődő busókat és sokác lányokat.

A maszkos busók hangos kerepeléssel vonultak be a tornaterembe, ahol a gyerekek már izgatottan várták őket. A tanulók ízelítőt kaphattak a mohácsi busójárás hamisítatlan hangulatából: testközelből láthatták, megérinthették a bundás óriásokat, majd a busók – miután levették álarcaikat és bundáikat – lehetőséget adtak arra is, hogy a gyerekek felpróbálják a jelmezeket. Nagy volt az

öröm, amikor a gyerekek magukra ölthették a ruhákat, és megszólaltathatták a busók jellegzetes eszközeit. Az igazán bátrak és ügyesek a nagy kolompokat és a hatalmas kereplőket is kipróbálhatták, ami nem kis teljesítmény, hiszen ezek az eszközök igen nehezek, és minél nagyobb a kereplő, annál nagyobb erő szükséges a megszólaltatásához. A gyerekek akkora ricsajt csaptak, hogy a török innen is fejvesztve menekülhetett volna! A remek, felfokozott hangulatot közös táncdal koronáztuk meg, majd a sokaclányok jóvoltából a gyerekek a nagy kóló és a „hoppá cuppá” lépéseivel is megismerkedhettek.

A mohácsi busójárás évszázados népszokás, amely a tél elűzését, a tavasz köszöntését és

a termékenység megidézését szolgálja. A látogatás a gyerekek és a felnőttek számára egyaránt maradandó, élményekben gazdag program volt, amely tovább erősítette intézményünk elköteleződését a hagyományok ápolása iránt.

Besszer Erzsébet

Géza Tusa a Bátaszéki II. Géza Gimnáziumban

Az idei tanévben is több tanulóval neveztünk a Bátaszéki II. Géza Gimnázium Géza Tusa elnevezésű versenyére. A diákjaink két írásbeli forduló után mindhárman bejutottak a döntőbe, ahol változatos feladatok megoldásával kellett bizonyítaniuk a tudásukat. Kovács Balázs (7. osztály) matematika tantárgyból 2 írásbeli forduló után a döntőben egy 90 perces matematika feladatsort oldott meg. Dombai Rubina (8. osztály) az angol nyelvi versenyen az Amerikai Egyesült Államok történelmével és hagyományaival kapcsolatos írásbeli tesztet, majd egy online Kahoot tesztet oldott meg. Végül a saját maga által készített prezentációt kellett bemutatnia a zsűri és a többi versenyző előtt. Vörös Gergő (8. osztály) német nyelvből jutott a döntőbe két írásbeli forduló után, melynek témája a környezetvédelem és a technika volt. A döntőben egy írásbeli tesztet töltött ki először, azután a szóbeli forduló következett, ahol az adott témakörrel kapcsolatos kérdésekre válaszolt a zsűri tagjainak. A verseny jó hangulatú volt, a

szünetekben a diákok finom szendvicseket és teát ihattak. Gratulálunk a versenyzőknek! Felkészítő tanárok: Emmert Józsefné (matematika), Theisz-Mikola Anita (angol, német)

Theisz-Mikola Anita

Szemétszedés a Telelőben

A Duna-parti élet nemcsak kellemes kikapcsolódási lehetőséget kínál a dunaszekesőieknek, hanem felelősséggel is jár, hiszen csak akkor lehet zavartalan a kapcsolatunk a természettel, ha vigyázunk rá. A folyópart egyébként is könnyen szemetesedik, hiszen a víz által szállított szemét egy áradást követő apadás során a parton marad. Ebből a hulladékból találtunk nagyon sokat,

amikor csatlakozott egy csapat lelkes tanulónk néhány felnőtt kezdeményezéséhez a Telelő takarítására. A szükséges felszerelést és a szemét elszállítását Polgármesterünk biztosította, valamint csokival és üdítővel jutalmazta az önkénteseket.

Egy gondolat bánt...

A múlt hónapban részt vettem a Duna-Gyöngye Néptánc Egyesület Hagyományőrző délutánján.

Ültem az első sorban, mikor meszólalt a zene. Moldvai. Ismerem ezt a zenét, ismerem a koreográfiát, régen táncoltam rá. És nagyon szerettem. Volt idő, amikor a néptánc nagyon is meghatározó része volt az életemnek. Érdekes. Egy emberöltő alatt mennyi életet él egy ember...

Ahogy néztem a táncosokat, a mozdulataikat, a csillogást a szemükben, határozottan az az érzésem támadt, hogy aki egyszer beleszeretett a magyar népzenebe és néptáncba, az sohasem szeret ki. Akármennyi idő is telik el. Örökké a "rabja" marad.

Örülök, hogy ott és részese lehettem.

a szerk.

Április

Zöld sarok - Dr. Acél Csaba rovata

Kezdő napját a hónapnak, kinevezték a bolondok, vagy inkább bolondozások napjának. Ami az időjárást illeti, stimmel a jelző, napsütést hóesés váltja, olykor ugyanazon a napon! A fene bänná, ha csak mi fáznánk reggelente, a nagyobb baj, hogy a korábbi napsütéstől szépen szirmot bontó fák lefagynak.

A hónap eleji húsvéti nyuszinak is be fog fagyni a feneke, sál, sapka, nagykabát lesz a locsolkodók öltözete.

Húsvét misztériuma, Jézus halálának és feltámadásának ünnepe, minden katolikus, keresztény embernek lehetőséget ad a lelki önvizsgálatra, a feltámadásba vetett hitünk megerősítésére.

Az ünnepkör után evezünk más vizekre, amik már kevésbé vidámak, sőt, egyenesen elkeserítőek. Ez pedig nem más, mint a környezetvédelem. Mégpedig a saját kis közösségünk viszonyát az élő környezethez. Miután a környezetvédelem a dolgom a vadásztársaságban, meg diplomám is van belőle, így a téma feszegetése majdnem kötelességem.

Először arról írnék, hogy a mesebeli fanyűvő is megtapsolná, ami a fákkal, bokrokkal történik mostanában. Útszélesítés, telekhatár bővítés címén, többől kifordított fák és bokrok vannak felkupacolva, beletolva a még életben hagyottak közé. A jelenlegi, vízhiányos világban, illúzió, hogy a helyükre ültetett csemete, majd tudja pótolni a már szépen meggyökeresedett fákat. Több helyen pedig még fa sem kerül oda, ahol előtte volt, sivár szántó a végeredmény. Az a

besorolás pedig több sebből is vérzik, hogy vannak értékes, meg értéktelen fafajok. Egy-két invazív fajtát leszámítva, örülünk, hogy még van élő fa.

forrás: internet

A madaraknak, bogaraknak, szóval egy egész bonyolult életközösségnek otthont adó lakóhelyet letarolni pedig nem más, mint a saját környezetünk ellen elkövetett bűntett.

Van itt még valami, ami a környezetvédelemhez tartozik. Ez pedig nem más, mint a kidobott szemét.

A csúcs, ami a napokban történt, amikor a foci pálya felé vezető út mellé, a lakóházaktól pár méterre, kb. fél mázsa, disznóvágyásból eredő beleket, bőroket, dobott ki valaki. Szinte mágneskén odavonzva a rókákat, arany sakálakat, kóbor kutyákat, macskákat. Iszonyatos veszély olyankor, amikor ASP vírus, újabbán Aujeszky vírus hozhat halálos kórt disznókra, kutyákra macskákra.

Ha tönkre tesszük a környezetünket, azzal a saját halálos ítéletünket írjuk alá!

Az agavé története, kultúrája és hatása az emberiségre

Történelmi növények - dr. Kovács Iván rovata

Az agavé az amerikai kontinens egyik legősibb és legsokoldalúbb növénye. Évezredekken át adott ételmet, italt, gyógyszert és alapanyagot az őslakos népeknek, majd a spanyol hódítók révén meghódította Európát is. Ma a tequila és a mezcal alapjaként világszerte ismert, de jelentősége ennél sokkal mélyebb: kultúrákat formált, gazdaságokat mozgatott, és máig fontos szereplője a fenntartható mezőgazdaságról szóló párbeszédnek. A növény tudományos nevét Carl von Linné, a modern növényrendszertan megalkotója adta. A „Agave” szó a görög ἀγανή (agavé) kifejezésből származik, amelynek jelentése: nemes, fenséges, dicső. Linné ezzel a névvel a növény különleges megjelenésére és rendkívüli életciklusára utalt.

Miért hitték sokáig „százéves növénynek”?

Az agavét sokáig „százéves növényként” emlegették, mert:

- rendkívül hosszú ideig, akár évtizedekig nem virágzik,
- életében csak egyszer hoz virágot,
- a virágzás után a növény elpusztul.

A valóságban a legtöbb faj 10–30 év után virágzik, de a ritka, extrém körülmények között élő példányok akár 80–100 évig is várhatnak a virágzásra – innen ered a romantikus, de pontatlan elnevezés.

Az agavé az ősi civilizációk életében: Az aztékok és más mesoamerikai népek

Az agavé a prekolumbiánus kultúrák egyik legfontosabb növénye volt. Az aztékok „mexcametl” néven tisztelték, és szinte minden részét felhasználták:

- Élelmiszerként: a növény szívét megsütötték, rostjait megfőzték.
- Italként: a nedvéből készült a pulque, egy erjesztett, tejszerű alkoholos ital.
- Rostként: kötelek, ruhák, zsákok, szandálok készültek belőle.
- Tűként és szerszámként: a levelek hegyes vége természetes tűként szolgált.

- Gyógyászatban: sebek fertőtlenítésére, emésztési panaszokra, gyulladásokra használták.

Az agavé szent növény volt, istennője Mayahuel, a termékenység és bőség szimbóluma.

forrás: internet

Hernán Cortés és az agavé Európába kerülése

Amikor Hernán Cortés a 16. században legyőzte az azték birodalmat, számos növényt és terményt vitt magával Európába. A források szerint ekkor került át a

kontinensre az Agave pacifica is, amelyet a spanyolok egzotikus dísnövényként kezdtek termesztani. A spanyolok azonban nemcsak a növényt, hanem az aztékok erjesztési technikáit is megismerték. A már létező pulque italból a spanyol lepárlási módszerekkel erősebb szeszeket készítettek – így született meg a mezcal, majd később a tequila.

forrás: internet

A lepárlás elterjedése – a spanyolok szerepe

A spanyol hódítók Európából hozott lepárlóberendezéseket alkalmaztak, és ezzel új korszakot nyitottak az agavé történetében:

- a pulque erjesztett italból desztillált szeszek születtek,
- a technológia gyorsan elterjedt Mexikóban,
- kialakultak a helyi specialitások: mezcal, bacanora, később tequila.

A lepárlás művészete generációról generációra öröklődött, és ma már a mexikói identitás egyik legfontosabb eleme.

Az Agave tequiliana – a tequila lelke

A tequila kizárólag a kék agavéból (Agave tequiliana Weber var. azul) készülhet. Ez a faj:

- magas cukortartalmú,
- 8–12 év alatt érik be,
- hatalmas, ananászra emlékeztető „piña” részt növeszt, amelyből a nedvet kinyerik,

- Mexikó bizonyos régióiban termesztendő eredetvédeletten.

A kék agavé termesztése ma hatalmas iparág, amely több százezer embernek ad munkát.

Az apacs indiánok és az agavé

Az apacsok számára az agavé életfontosságú túlélési növény volt a sivatagi környezetben:

- Táplálék: a növény szívét megsütötték, ami édes, tápláló étel volt.
- Rost: ruhák, kötelek, hálók készültek belőle.
- Fegyverek és eszközök: a levelek hegyét nyílhegyként és tűként használták.
- Gyógyítás: fertőtlenítő és sebgyógyító hatása miatt nagy becsben tartották.

Az agavé az apacs kultúrában a kitartás és az alkalmazkodóképesség jelképe volt.

Gyógyászati felhasználás

Az agavé hagyományos gyógyászati alkalmazásai:

- antibakteriális hatás sebekre,
- gyulladáscsökkentő borogatás,
- emésztést segítő italok,
- köhögéscsillapító szirupok,
- természetes édesítőszer (agavészirup).

A modern kutatások is igazolják, hogy a növényben található fruktánok és szaponinok jótékony hatásúak lehetnek.

Az agavé a művészetekben és a hiedelmekben

Az agavé számos kultúrában megjelent:

- Azték és maja ábrázolásokon mint szent növény.
- Mexikói népművészetben a

tequila és mezcal szimbólumaként.

- Görög mitológiában Agaué alakja révén a vágy és bőség jelképe.

- Hiedelmek:

- az agavé virágzása szerencsét hoz,
- a növény védelmet ad a rossz szellemek ellen,
- a pulque fogyasztása rituális tisztulást jelentett.

Az agavé jelentősége napjainkban

Ma az agavé:

- a tequila- és mezcalipar alapja,
- fontos édesítőszer-forrás (agavészirup),
- környezetbarát rostnövény,
- a szárazságtűrő mintapéldája a klímaváltozás elleni mezőgazdasági

stratégiákban,

- dísnövényként világszerte népszerű.

A kutatók szerint az agavé lehet a jövő egyik kulcsnövénye a vízhiányos területeken.

Magyarországon az agavé:

- dísnövényként terjedt el,

- főként az *Agave americana* faj ismert, amelyet parkokban és botanikus kertekben is láthatunk,

- a 19. században jelent meg nagyobb számban, valószínűleg mediterrán kereskedelmi útvonalakon keresztül. A magyar klímát nem kedveli, de dézsás növényként jól tartható, és ritka, látványos virágzása mindig szenzáció. Téli fagyoktól védve, az enyhe teleket átvészeli a szabadban.

Könyves sarok

Áprilisi könyvajánlómban azoknak a szülőknek, nagyszülőknek, pedagógusoknak szeretném „Kádár Annamária: **(Kis)-kamaszok / Milyenek ők ma, és hogyan kapcsolódjunk hozzájuk jól?**” c. könyvét ajánlani, akik szeretnék megérteni a (kis)kamaszokat.

Így ír a szerző a problémáról:

„Be kell vallanom: a mai kamaszok világa engem is zavarba ejt. Gyorsabb, zajosabb és átláthatatlanabb, mint az, amelyikben mi nőttünk fel. Más csatornákon, más nyelven kommunikálnak, és sokszor úgy tűnik, mintha láthatatlan falak választanának el minket egymástól.

Mégis, ha mélyebbre nézek, felismerem bennük ugyanazokat a vágyakat, amelyek serdülőként engem is éltettek: hogy lássanak, értsenek, szeressenek. A különbség talán csak annyi, hogy nekik jóval nagyobb zűrzavarban és nyomás alatt kell boldogulniuk, mert azóta sokkal bonyolultabb és fenyegetőbb lett a világ. Nem csoda, hogy mi, szülők, pedagógusok gyakran

tanácstalanul keressük az utat hozzájuk.

Ez a könyv ebből a keresésből született. Abból a vágyból, hogy elérjük őket.”

Szeretettel várok minden kedves érdeklődőt a könyvtárban!

Schmidt Gabriella
könyvtáros

Sötét középkor?

Tév/hitek - íjf. Kulutác Zoltán rovata

Azt hiszem bátran kijelenthetem, hogy nehéz találni olyan embert ezen a földön, aki nem találkozott volna legalább egyszer a "sötét középkor" kifejezéssel.

Bizony, a cikk témája a korszak, amelyben az elhanyagolt, sáros utcákon haladó koszos és megviselt jobbágyok egyszínű, sötét viseletükben egy szerencsétlen nő boszorkányként való megégetésére igyekeznek.

A kor, melyben az emberek laposnak hitték a földet és az átlagéletkor a mai egyetemisták elhúzott diplomosztójának időpontjával vetekedett. A pestis, inkvizíció és kreatív kínzóeszközök kora, amelyre a legtöbb reneszánsz- és újkori gondolkodó csak finnyás orral legyintett. A középkornak (ca. az V-XV. Század) gyakorlatilag lecsengése óta rossz híre van, melyet az irodalom, majd pedig a filmművészet meg- és felerősített.

Először is kezdjük az elnevezéssel. A fogalmat az olasz tudóshoz, Petrarcahoz kötik, aki valamikor az 1330-as években nevezte meg így a Római Birodalom bukása utáni időszakot. Petrarca az olasz reneszánsz korai futarai közé tartozott, egy korszaké tehát, amely újra felfedezte az antikvitás íróit, tudósait, filozófusait. Maga a reneszánsz újjászületést jelent, bár Petrarca a kifejezést nem használta. A reneszánsz költői, zenészei, filozófusai a klasszikus görög és római elődök műveihez nyúltak vissza, az antikvitást tartották nem csak, hogy követendő példának, de az emberi kultúra és fejlődés fénypontjának.

Az antikvitás utáni korszak éppen ezért nem is lehetett más, mint annak sötét ellentéte.

Az inkvizíció például egy jelenség, melyet szeretnek teljesen összemosni a középkorral. A fogalom már Justinianus császár idején megjelent és a római birodalom összeomlása után is fentmaradt. A katolikus egyház főleg eretnekek és kritikusaik ellen használta fel. Egészen a XII. századig a tárgyalást és

forrás: internet

vizsgálatot laikus hatóságok végezték egy püspök felügyelete alatt. A pápa mindössze a XIII. században jelölte ki a dominikánus rendet az inkvizíció végrehajtójaként, intézményesítve ezzel a gyakorlatot. Bár az inkvizíció valóban fellépett pl. a katharokkal szemben és Pierre Cauchon püspök vezette a Jeanne D'Arc elleni eretnekségi „pert”, de koránt sem volt a középkor elengedhetetlen és könyörtelen velejárója.

Sőt! A hírhedt spanyol inkvizíció létrehozása 1478-ban történt, a Galileo elleni per 1633-ban, az intézmény maga pedig egészen az 1800-as évek közepéig, tulajdonképpen az olasz újraegyesítésig létezett és végezte tevékenységét. Tehát sokkal nagyobb szerepet játszott az újkor történelmében (reneszánsz, felvilágosodás vagy nacionalizmus mellett vagy azok ellenére), mint a középkorban. Ennek ellenére a legtöbb fejben tévesen ez a képzet él immáron évszázadok óta.

Szintúgy tévesen azonosítjuk a korszakot a tudatlansággal és tévhitekkel. A középkori ember - már amennyiben foglalkozott a kérdéssel - pontosan tudta, hogy a föld gömb (pontosabban geoid) alakú, IX. századi csillagászok már hét bolygót is megkülönböztettek a naprendszerben. A szerzeteseknek köszönhetően tucatnyi görög vagy római gondolkodó művei lettek lefordítva latinra. Arisztotelész filozófiája például elengedhetetlen volt ahhoz, hogy létrejöjjön a skolasztika és szakítsanak Szent Ágoston

patrisztikus felfogásával. Érdemes megemlíteni, hogy a legtöbb lefordított írott szöveg nem az eredetiből lett átvéve, azok ugyanis az évszázadok során eltűntek vagy megsemmisültek. Szerencsére az arab világban a VIII-IX. században zajlott az eredeti görög és római forrásoknak a begyűjtése az úgynevezett Fordítási Mozgalomnak köszönhetően. Az arab nyelvű fordítások később a Harun al-Rashid által alapított Bölcsességek Házába (Bayt al-Hikmah) kerültek, mely később nyilvános könyvtárként működött 1258-ig, amikor is a mongolok porig égették Bagdad ostrománál. A korszak arab tudósai önmagukban is elképesztően fontos felfedezéseket tettek - Al-Hvarizmi alkotta meg az algebrát, Ibn-Sína „Az orvostudomány kánonja” című műve pedig évszázadokig az európai egyetemek alapkönyve volt -, de még ennél is fontosabb volt, hogy átmentették a már létező anyagokat gyakorlatilag megalapozva a reneszánsz születésének.

forrás: internet

Apropó egyetemek. A felsőszintű oktatás első szentélye Bolognában alakult 1088-ban, de szintén a „sötét” középkorban alapították meg a párizsi (1150), oxfordi (1167), páduai (1222) vagy heidelbergi (1386) egyetemet. És természetesen nem feledkezhetek meg az 1367-ben alapított, de ca. 1390-ben megszűnő pécsi egyetemről sem. Szintén a korszak „terménye” a karoling mínuszkuła, amelynek célja egy egységes írásképp kialakítása, s amely a XI. századra egész Nyugat- és Dél Európában, továbbá az angol szigeteken felváltotta az addig használt, lokális írásokat és vált a ma is használt latin ábécé (és állítólag a Times New Roman) elődjévé.

Van a középkori életnek még egy eleme, amely sokáig tévesen lett bemutatva és ábrázolva, ez pedig az öltözködés. Filmekben különös előszeretettel öltöztetik a parasztokat, kézműveseket és vidéki kereskedőket, barna, bézs, esetleg szürke ruházatba, amely jobban „passzol” szomorú és elmaradt életükhöz, amelyet ábrázolni kívánnak. Különösen igaz ez, ha a történet antagonistája egy gonosz földesúr vagy elnyomó uralkodó. Ezzel ellentétben az igazság, hogy a középkor lakossága ugyanúgy szerette és viselte a színes tunikákat, kabátokat, fejjedőket, mint a jelen embere. Voltak persze tabuk (az oszmán megszállás alatti Balkánon például keresztény ember nem holdhatott zöldet), illetve drágábban kikeverhető színek, amelyek így gyakorlatilag csak az elit számára voltak megengedhető (pl. a bíbor), de a rekettyéből kinyert sárga szín példának okáért meglehetősen gyakran lett használva. Színtűgy viszonylag könnyedén lehetett előállítani indigót, amelyet sokáig kékfestéshez is használtak. Az olasz Ambrogio Lorenzetti egyik freskója - A jó és rossz kormányzás allegóriája (1338-1339) triójának egyike - gyönyörűen rámutat erre a sokszínűségre.

Végezetül hadd említsem meg a korszak egyik emblematisz kínzóeszközét, a vasszüzet. Egy emberalakú, szekrénszerű vasszerkezetet, melyet belülről kihelyezett tüskékkel „béleltek” ki. A vasszüzet még a mesterséges intelligencia is a középkorba helyezte, holott első említése a XVIII. században bukkant fel és erősen vitatott, hogy nem-e az író fantáziájának teremtménye? Az 1800-as években már fel-fel tűnedezték európai múzeumokban, de nem bizonyított, hogy ezek eredetiek-e. Sokkal valószínűbb, hogy valami helyi mester „dobta össze” őket, hogy aztán a kiállítások megtekintői hűledezhessenek a civilizálatlan elődök eszközei felett.

Miért terjedt el ennyi - és sokkal több - hazugság a középkorról? A későbbi korszakok politikai, szellemi, vallási vezetői szívesen nyúltak vissza ehhez a sötétség toposzához,

ezzel is jobb színben tüntetve fel saját korukat és annak problémáit. Különösen a felvilágosodás képviselői mutogattak lelkesen az elmaradott, elhanyagolt, barbáris sötét középkorra, amikor nem az ész vagy az esztétika uralkodott, hanem a tudatlanság, középszerűség és állatias természet.

Idővel a vádak önálló életre keltek, s mint oly' sok hamis információ, beférkőztek az emberiség kollektív tudatalattijába.

Azt hiszem, ebből a rövid cikkből is kiolvasható, hogy a középkor koránt sem volt annyira sötét, buta vagy reménytelen, mint azt nekünk sokáig tanították. Érdemes megkérdőjelezni azt, amit kritikusok terjesztenek, emberek, akiknek érdeke volt és az ma is, saját magukat, elveiket, eszméiket vagy éppen életfelfogásukat pozitív fényben feltüntetni. A 'jó' oldal ugyanis mindig igényel egy gonoszát, amelyet azonban sokszor nem a valóság, hanem érdekek formálnak.

A roma kultúra ereje: büszkeség, hagyomány és közösség – Ünnepejük együtt a Roma Világnapot!

Gertner János neve különleges helyet foglal el a magyar népzene történetében. A 20. század egyik utolsó vándorhárfása volt, aki nemcsak zenélt, hanem saját kezűleg készítette hangszerait is. Életútja egyszerre szól tehetségről, kitartásról és egy olyan zenei hagyományról, amely mára szinte teljesen eltűnt.

Gyermekkor és indulás

Gertner János 1912-ben született Herenden, és már fiatal korától kezdve a zene határozta meg az életét. A Dunántúl falvait járva vált ismertté mint vándorhárfas, egy olyan mesterség képviselőjeként, amely akkorra már ritkaságszámba ment.

A vándorhárfasok hagyománya a 19. században élte fénykorát, de a 20. század közepére szinte teljesen eltűnt. Gertner János azonban továbbvitte ezt a különleges örökséget.

Mohácsi évek – „A Hárfas”

A II. világháború után Mohácson telepedett le, ahol hamar a város ismert

forrás: internet

alakjává vált. A helyiek egyszerűen csak „A Hárfas” néven emlegették.

Unokája visszaemlékezése szerint:

- saját maga készítette hárfáit,
- bármilyen stílusú zenét el tudott játszani rajtuk,
- a népdaloktól a katonadalokon át a mulatósig minden megszólalt a keze alatt.

A mohácsi közösség számára nemcsak zenész volt, hanem élő hagyományőrző, aki a város kulturális életének meghatározó alakjává vált.

Zenei öröksége és felvételei

Szerencsére több felvétel is fennmaradt

Gertner János játékaról. A Hungaricana és az MTA Zenetudományi Intézet adatbázisaiban megtalálhatók azok a népzenei gyűjtések, amelyek megőrizték különleges hárfajátékát. A YouTube-on is elérhetők róla felvételek, például a „Hárfa a népzeneben – Gertner János” című összeállítás, amelyben több dunántúli népdal hárfás változata hallható. Ezek a felvételek ma már pótolhatatlan dokumentumai egy kihalófélben lévő zenei kultúrának.

Emléktábla és utóélet

2001-ben Mohácson emléktáblát avattak tiszteletére a Lungo Drom, az Országos Cigány Önkormányzat és a helyi cigány kisebbségi önkormányzat kezdeményezésére. A tábla grafikáját Horváth Zoltán készítette. Az emléktábla nemcsak egy

kivételes zenésznek állít emléket, hanem egy egész hagyománynak: a vándorhárfások kultúrájának, amelyet Gertner János az utolsók egyikeként képviselt.

Miért fontos ma Gertner János?

- Mert egy letűnt mesterség utolsó hiteles képviselője volt.
- Mert saját kezűleg készített hangszerein játszott, így egyszerre volt zenész és hangszerkészítő.
- Mert zenéje hidat képez a régi dunántúli népzenei hagyományok és a modern kor között.
- Mert életútja a magyarországi cigány zenészek kulturális örökségének fontos része.

Kovács Iván

KÖKÖRC SIN (PULSATILLA):

Virágszirmok - Treutz Éva rovata

A kökörcsin a boglárkafélék családjába tartozó, Európában őshonos évelő növény. Száraz, füves réteken, lejtős sziklagyepen vadon is megtalálhatjuk, bár a hazánkban fellelhető fajták legtöbbször védett. Az egyik legszebb tavaszi virágok egyike. A virág szépsége, könnyű nevelhetősége mind a kiskerti tartás mellett szól. Alacsony termetű, ezért kiválóan alkalmas sziklakertekbe is. A kifejtett növény kb. 40 cm-re nő meg.

A kökörcsin gondozása nem bonyolult, ha ültetésekor figyelünk a megfelelő vízelvezetésre, jó vízáteresztő, homokos, meszes talajban érzi jól magát. Szereti a napos fekvésű helyet, de a félárnyékot is elviseli.

Magvetéssel, ill. tőosztással szaporíthatjuk, az átültetést azonban rosszul tűri. A téli fagyok nem okoznak benne kárt, elviseli akár a mínusz 20 fokot is. A kártevőkkel szemben ellenálló, erősen mérgező növény.

